

Koncepcja programowa Warszawskiego Obserwatorium Kultury na lata 2025–2028

Wprowadzenie

Poczucie, że żyjemy w wyjątkowym momencie historycznym, towarzyszy nam w debacie publicznej w zasadzie od przełomu wieków. „Transformacja”, „przełom”, „zmiana”, „nowość” – wyczerpujemy słownictwo pozwalające opisać te procesy i denominujemy definicje teraźniejszości („nowe technologie” zastąpiliśmy „technologiami przełomu” etc.). Z drugiej strony nie mamy słów, by opisać zjawiska, których jesteśmy świadkami – szukając nowych określeń i konwencji opowiadania o naszym świecie, wpadamy w konstruktywistyczną pułapkę systemu odniesień do tego, co już znamy. Trudno bowiem żyć ze świadomością, że świat, w którym żyjemy, nie jest „bardziej niż” lub „mniej niż” to, co znajome, lecz jest czymś fundamentalnie innym od dotychczasowego porządku.

Ta fundamentalna nowość jest zarówno źródłem nadziei, jak i często niewyobrażalnym **wyzwaniem** oraz **wezwaniami** do działania i wymyślania świata oraz siebie-w-nim **na nowo**. Przede wszystkim zaś jest okazją do zadawania pytań i przypomnieniem, że to wciąż najbardziej ludzki sposób zrozumienia świata.

Może zatem nie (tylko) „nowość”, lecz właśnie „na-nowość” jest intelektualnym matecznikiem Warszawskiego Obserwatorium Kultury?

**** zmieniająca się radykalnie tkanka Warszawy – jej nowe mieszkanki i nowi mieszkańcy – każą nam zrozumieć na nowo obiegi kultury, sposoby i potrzeby uczestnictwa, a także skuteczne metody wspierania ich rozwoju;**

** zmieniające się style i potrzeby (nie)uczestniczenia w kulturze stawiają przed nami wyzwanie wymyślenia na nowo **roli i formuły podmiotów/produkcji/przestrzeni dla kultury** w nowych czasach;

** zmieniający się jak w kalejdoskopie krajobraz społeczno-kulturalny wymaga od nas **nowych metod produkcji i dystrybucji wiedzy** – sposobów zbierania danych, ich „upracticzniania” oraz udostępniania;

** zmieniające się relacje społeczno-ekonomiczno-technologiczne wymagają refleksji nad **polem artystycznym** – uchwycenia nowych podejść do inspiracji oraz do pracy artystycznej, a także rzetelnego namysłu nad możliwościami i rolą mecenatu;

** zmieniające się w bezprecedensowym tempie miasto wymaga namysłu nad **rolą samorządu**, znaczeniem lokalności, a także (nie)mocą i formatem strategicznego myślenia;

** bezustannie przeobrażająca się Warszawa wymaga wykorzystania i **znormalizowania kultury** – w kontekście produkcji artystycznej, środowiska pracy oraz doświadczenia wspólnoty – **jako instrumentu zmiany społecznej** i źródła nadziei.

Imperatyw Na Nowo – a zatem uznanie, że bezprecedensowe zjawiska wymagają świeżego podejścia i opisu, oraz rozumienie ograniczeń wynikających z konstruktywistycznego rozumowania – może oczywiście wspierać zdiagnozowane już potrzeby osiągnięcia synergii, odporności czy zwinności. WOK już wcześniej badał w tym duchu warszawskie podmioty kultury, **dostrzegamy jednak, że podejście Na Nowo niesie obietnicę ciekawości (w zadawaniu pytań) i adekwatności (w znajdowaniu odpowiedzi) – wartości o fundamentalnym znaczeniu dla czasów, w których żyjemy. Chcemy, by niosły nas one w najbliższych latach działalności WOK i kształtowały rolę, jaką mamy do odegrania w mieście.**

Warunki brzegowe

Warszawskie Obserwatorium Kultury z założenia – czyli zapisanego w statucie połączenia badawczego i artystycznego charakteru instytucji – sytuuje swoją działalność w przestrzeni **inter- oraz transdyscyplinarnej**. Czerpiemy z zasobów i perspektyw **pól sztuki oraz badań społecznych**: pola te kształtują naszą wrażliwość badawczą i wieloaspektowe podejście do zdobywania wiedzy oraz eksperymentowania ze sposobami jej prezentacji. **WOK.Lab** jest fizyczną i metaforyczną **przestrzenią tych eksperymentów**: to dom dla naszych własnych warsztatów i seminariów; przestrzeń dla osób, którym towarzyszymy w rezydencjach badawczo-artystycznych; miejsce zderzeń projektów artystycznych, okołoakademickich dyskusji oraz performansów proponowanych przez zaproszone przez nas osoby i podmioty.

Prowadzimy **badania w działaniu**, to znaczy: nie ograniczamy się do opisywania rzeczywistości, ale także dostarczamy instrumentów do jej zmiany oraz wierzymy, że badane przez nas grupy, wyposażone w odpowiednie narzędzia, mogą skutecznie mierzyć tę zmianę i adekwatnie ją wprowadzać. Skupienie na stosowalności naszych badań sprawia, że z uwagą **angażujemy się we współpracę** i zapraszamy do niej inne podmioty na zasadach partnerskich. Włączamy się także w rozmowę pomiędzy różnymi ośrodkami w Polsce, **dzieląc się** wypracowywanymi przez nas narzędziami i dobrymi praktykami badawczymi. **Ewaluujemy co sezon** nasz program, co przyczynia się do adekwatności badań i działań, które prowadzimy. Stopniowo kształtujemy **debatę publiczną i branżową**: dostarczamy wiedzę, komunikujemy w nowatorski, dostępny sposób i zapraszamy do dyskusji.

Pracujemy z podmiotami kultury, środowiskiem artystycznym i akademickim, a także z lokalnym samorządem różnych szczebli. Wykorzystujemy dostęp do tych grup, by łączyć je w działaniach, sieciować oraz zapraszać do dzielenia się zasobami.

Plan programowy

Na Nowo kultura, nowe publiczności

Chcemy kontynuować wypracowane w WOK podejście na różnych poziomach, by badać i obserwować:

- a) obiegi kultury, produkcję artystyczno-kulturalną oraz ich uwarunkowania w lokalnym i globalnym krajobrazie;**
- b) edukację kulturalną, w tym wspieranie czytelnictwa, jako systemowe narzędzie zmiany społecznej oraz specyficzną dziedzinę badawczą na przecięciu pól edukacji i kultury;**
- c) osoby uczestniczące w kulturze: ich charakterystykę i specyfikę grup, do których należą;**
- d) uczestnictwo w kulturze instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej: style, potrzeby i bariery;**
- e) kulturę jako pracodawcę oraz instytucję (niezależnie od formuły prawno-administracyjnej).**

Osią tej części jest kontynuacja i długofalowy rozwój naszych programów badania uczestnictwa w kulturze, edukacji kulturalnej oraz ekosystemu podmiotów kultury. W tym kontekście za kluczowe uważamy: 1) rozwijanie wsparcia dla podmiotów, które będą gromadzić dane na temat swojej publiczności oraz 2) rozpoczęcie i pogłębienie badania młodych osób, szczególnie tych z doświadczeniem migracji i uchodźstwa z Ukrainy i Białorusi.

Warszawskie Uczestnictwo w Kulturze (WUK) to program badawczy, którego celem jest kompleksowe zrozumienie nowych publiczności oraz monitorowanie ich stylów uczestnictwa w kulturze i potrzeb z tym związanych. Długofalowy proces skrojony został na miarę warszawskich podmiotów kultury: z jednej strony będzie dostarczać wiedzę na temat publiczności w mieście na podstawie prowadzonych co kilka lat badań segmentacyjnych, z drugiej będzie wspierać te podmioty w samodzielnym,

systematycznym i porównywalnym badaniu swoich publiczności. W ten sposób program ma również wzmacniać podmiotowość tych instytucji w pracy z danymi.

W szerszym ujęciu obserwujemy podmioty kultury na poziomie ekosystemu, w jakim działają: badamy ich odporność rozumianą jako procedury, kulturę pracy i lokalne usieciowienie, które w sytuacjach nieoczekiwanych i kryzysowych pozwalają elastycznie i produktywnie reagować na wyzwania.

Na przecięciu tych dwóch procesów badawczych już teraz widoczne są kluczowe wyzwania, którymi WOK musi się zająć. Jedną z nich są konsekwencje sukcesu pilotażowego etapu badania uczestnictwa w kulturze; drugą – brak danych o uczestnictwie w kulturze nowych mieszkank i mieszkańców Warszawy, i szerzej: niewystarczające dane na temat obiegów kultury w mieście.

Praca z danymi – ich gromadzenie oraz analiza – jest w podmiotach kultury możliwa i pożądana. Doświadczamy tego, współpracując z instytucjami, które przyjęły nasze zaproszenie do pilotażu WUK, ale także szerzej – z podmiotami, które badamy i wspieramy w polu edukacji kulturalnej czy odporności ekosystemowej. Zbieraniu danych towarzyszą ogromne oczekiwania wobec ich znaczenia dla rozwoju tych podmiotów. Wyzwaniem jest proceduralno-instytucjonalny gorset, który może tych procesów nie wytrzymać, jeśli całe zespoły i kadra zarządcza nie otrzymają wsparcia w postaci szkoleń, warsztatów, superwizji i towarzyszenia. Widzimy tu zatem ważny kierunek działalności WOK: **zmiana sposobu pracy z danymi w kulturze** wymaga wprowadzenia holistycznego systemu wsparcia, jeśli ma służyć budowaniu odporności i adekwatności całego sektora.

W długofalowej perspektywie będziemy zatem **wzmacniać kadry kultury** działalnością mentoringową i szkoleniową nie tylko bezpośrednio w kontekście pracy z danymi, ale też szerzej – w kontekście współtworzenia odpornych instytucji, rozwoju osobistych kompetencji kluczowych w tym procesie oraz wprowadzania adekwatnych, wynikających z badań, zmian: na poziomie procedur, kultury pracy i korzystania z zasobów.

Ta adekwatność powinna otwierać rozmowę o stylach uczestnictwa nowych warszawianek i warszawiaków w kulturze miasta oraz ich potrzebach z tym związanych.

Od czasu naszego badania edukacji kulturalnej mówimy w WOK o nowych publicznościach oraz o ich nowych potrzebach. Wśród nich wyjątkowe miejsce zajmują osoby z doświadczeniem migracji i uchodźstwa. Od tego, jak w najbliższych latach odniesie się do ich potrzeb Warszawa – jak włączy w uczestnictwo dzieci i młodzież, jak zapewni wielojęzyczną, różnorodną scenę kulturalną, jak wesprze środowiska twórcze oraz podmioty budujące różne obiegi kultury – zależy to, w jakim mieście będziemy mieszkać w nadchodzącej dekadzie.

Tymczasem nie mamy danych. O niepolskojęzycznych obiegach kultury wiemy niewiele i jedynie wrywkowo. Nie mamy wiedzy na temat młodych publiczności migranckich uczestniczących w obiegach polskojęzycznych. Nie widzimy uczestników obcojęzycznych, nie znamy także obcojęzycznych nieuczestników kultury.

Dlatego w sezonach 2025–2028 WOK zaangażuje się we wspieranie podmiotów tworzących diasporę, otworzy się szerzej na środowiska artystyczne, dla których polski nie jest językiem pochodzenia, a przede wszystkim będzie zbierać **dane dotyczące stylów i potrzeb uczestnictwa w kulturze dzieci migranckich**.

Na Nowo sztuka

Zmiany w polu sztuki oraz przemiany społeczno-ekonomiczne kształtują nowe warunki dla działalności artystycznej w ogóle – a dla konkretnych grup środowiskowych w Warszawie w szczególności. **Chcemy kontynuować wieloaspektowe wspieranie i badanie środowiska artystycznego poprzez gromadzenie wiedzy oraz naświetlanie nowych zjawisk:**

- a) **będziemy kontynuować rezydencje artystyczno-badawcze oraz szukać dla nich nowych formatów, korzystając z doświadczeń minionych edycji i adekwatnie odpowiadając na potrzeby środowiska w kolejnych latach;**
- b) **pozostaniemy zaangażowane w proces wspierania środowiska tanecznego w Warszawie zarówno na poziomie gromadzenia i ewaluacji danych, jak również produkcji wiedzy i konsolidacji środowiskowej;**

- c) poszerzymy i pogłębimy dyskurs o sztuce jako zawodzie i pracy w kolejnych odsłonach badania „Pracow(a)nie artystyczne” oraz przyjrzymy się potrzebom rodziców-artystów, proponując systemowe rozwiązania na poziomie miasta;**
- d) skupimy się na środowiskach diaspor, żeby lepiej zrozumieć ich specyfikę i potrzeby; częścią tego badania w działaniu będzie sieciowanie i wsparcie środowiskowe;**
- e) będziemy kontynuować wspieranie osób dysydenckich z doświadczeniem migracji w ramach rezydencji ICORN.**

Nasz dialog czy raczej wielogłos z polem artystycznym ma złożony charakter: z jednej strony wykorzystujemy metodologię z pola sztuki, żeby poszerzać naszą działalność badawczą, jak miało to miejsce w projekcie *W Warszawie* czy w badaniu pracowni i pracy artystycznej.

Angażujemy się także w refleksję nad tworzeniem dziedziny badań artystycznych w Polsce, we współpracy ze środowiskiem zaangażowanych w ten proces artystek oraz akademików – gościmy seminaria i inicjujemy dyskusje, w nadchodzącym roku będziemy popularyzować teksty z dziedziny badań artystycznych, tłumacząc je i prezentując na stronie WOK.Radar.

Przede wszystkim jednak jesteśmy blisko osób zajmujących się sztuką. Nasze zaangażowanie w konsolidację środowiska tanecznego, rozwijający się program rezydencji, działania z migranckimi osobami artystycznymi, a także mentoringowe i badawcze procesy związane z pracą artystyczną w Warszawie dają nam wgląd w środowiskowe konteksty, których z daleka po prostu nie widać.

Nadchodzące lata chcemy wykorzystać na pogłębianie tej współpracy, także w kontekście kuratorskiej interwencji, co pozwoli na dystrybucję wiedzy i doświadczeń, które gromadzimy wspólnie ze środowiskami artystycznymi. Dostrzegamy wyłaniającą się w sposób organiczny współpracę w stypendystkami i stypendystami miasta Warszawy (mentoring, dzielenie się zasobami i infrastrukturą) – w nadchodzących latach planujemy ją także rozwijać i nadać jej bardziej regularny charakter, a przede wszystkim wykorzystać możliwość jeszcze lepszego sieciowania środowiska.

Chcemy, żeby WOK.Lab stopniowo stawał się przestrzenią regularnych prezentacji tej wiedzy i będziemy w miarę możliwości rozwijać performatywne oraz wizualne komponenty towarzyszące projektom badawczym i rezydencyjnym. Dlatego częściej niż do tej pory będziemy udostępniać przestrzeń Labu artystkom i artystom oraz osobom kuratorskim – szczególnie na prezentacje projektów nawiązujących do naszej działalności.

Na Nowo refleksja

WOK poważnie podchodzi do kwestii inicjowania i transformacji dialogu akademickiego.

Kontynuując współpracę zarówno z kadrami uniwersytecką, jak i z osobami studenckimi oraz młodymi badaczkami i badaczami, chcemy:

- a) rozwijać interdyscyplinarny namysł nad nowymi metodologiami i ramami konceptualnymi dla badania kultury; pragniemy uczestniczyć zwłaszcza w refleksji nad dziedziną badań artystycznych;**
- b) wspierać mentoringowo i doradczo studentki i studentów – w formie praktyk, angażowania w projekty badawcze, udostępniania przestrzeni do obrony prac dyplomowych oraz poprzez organizację seminariów i innych inicjatyw rozwojowych;**
- c) otwierać nasze kanały komunikacyjne na popularyzatorską refleksję o akademickim rygorze, rozwijając repozytorium WOK.Radaru;**
- d) wykorzystywać przełomowe technologie do zbierania i prezentacji danych, prototypując ciekawe rozwiązania we współpracy z uczelniami.**

Wykorzystując nasze dotychczasowe partnerstwa z instytucjami akademickimi oraz badaczkami i badaczami, a także środowiskiem studenckim, chcemy kontynuować i poszerzać refleksję wokół nowych metodologii badawczych (w tym sposobów prezentowania danych z wykorzystaniem przełomowych technologii) w formie seminariów, dialogów metodologicznych i eksperymentalnych miniprojektów

realizowanych jako część zajęć na uczelniach. Cennym zasobem jest interdyscyplinarność grona akademickiego, z którym współpracujemy – w takich warunkach rozpoczęcie systematycznej dyskusji na temat badań i prezentacji ich wyników może w dłuższej perspektywie przynieść innowacyjne rozwiązania dla miasta.

Specyficznym wariantem współpracy akademickiej będzie nasza działalność wystawienniczo-kuratorska. Chcemy prezentować inicjatywy dotyczące pracy z danymi oraz dzielenia się wiedzą, które wykorzystują metody z pola sztuki – i w ten sposób wspólnie diagnozować, jaki wpływ na dyskurs publiczny mogą mieć takie projekty.

Nie tracąc z oczu celu owej refleksji Na Nowo, rozwinimy WOK.Radar jako kanał prezentacji eksperymentów w polu produkcji i przekazywania wiedzy. Wierzimy, że będzie to ciekawa przestrzeń pozwalająca sprawdzić, jak te eksperymenty mogą oddziaływać na grupy, z którymi pracujemy – kadry kultury i środowisko artystyczne oraz akademickie.

Polityka finansowa instytucji

Budżet Warszawskiego Obserwatorium Kultury stanowiła dotychczas przede wszystkim dotacja podmiotowa, natomiast nowe, eksperymentalne inicjatywy badawcze finansowane były z dotacji celowych. Uważamy, że instytucja jest już gotowa, by pozyskiwać środki na działalność także z innych źródeł – zarówno ze źródeł publicznych, jak i prywatnych. Obecnie 43% budżetu stanowi działalność programowa. Będziemy dążyć do tego, żeby w ciągu najbliższych trzech lat proporcja ta zwiększyła się do 60%. Zmiany w zespole i zdobycie osób z kompetencjami ubiegania się o środki mają przyczynić się do sukcesu tego podejścia.

Komunikacja i wzmacnianie marki WOK

Jakkolwiek założenia programowe oraz formułę działania WOK można uznać za jasno nakreślone – a tym samym za zasób w realnym budowaniu marki instytucji – to sformułowanie i komunikowanie marki WOK wymagać będzie z nadchodzących lat naszej szczególnej uwagi.

Marka Warszawskiego Obserwatorium Kultury to „**przyjazna, uważna i odważna ekspertka**”: gromadzimy wiedzę z akademickim rygorem i szerokim spojrzeniem, by na jej podstawie proponować śmiało i adekwatne rozwiązania oraz wspierać przy ich wdrażaniu. W orbicie marki WOK znajdują się takie wartości jak rzetelność, profesjonalizm, otwartość, wielogłosowość, dostępność, inspiracyjność i uważność.

Konieczne jest wypracowanie strategii komunikowania tej marki we współpracy z zewnętrznymi partnerami, zasoby naszego zespołu nie obejmują bowiem takich kompetencji.

Nasza strategia komunikacji w nadchodzącym okresie będzie ulegać zmianom i się rozwijać: rok 2026 przyniesie wzmożoną aktywność w komunikowaniu procesów badawczych dotyczących uczestnictwa w kulturze oraz ekosystemu podmiotów kultury. Oba są procesami złożonymi i trudnymi do przekazania; w obu również ich zrozumienie przez szerokie grono odbiorczyń i odbiorców jest kluczowe, żeby móc inspirować nowe, adekwatne rozwiązania dotyczące roli kultury w Warszawie i prowadzić owocną dyskusję publiczną na ten temat. Dlatego strategia komunikacji WOK obejmie:

- eksperymentowanie z formą prezentacji, zarówno dla naszych interesariuszy, jak i dla szerokiego grona odbiorców (mapy korelujące różnorodne elementy, narracja wizualna, wykorzystanie technologii przełomowych do komunikowania i udostępniania danych);
- zwiększenie znaczenia materiałów audiowizualnych w przekazie o działalności instytucji, zarówno na naszej stronie internetowej, jak i w mediach społecznościowych;
- kontekstualizację badań, przybliżając je osobom niemającym merytorycznego przygotowania (zarówno poprzez tworzenie nowych treści w naszych kanałach komunikacyjnych, jak i poprzez udział w wydarzeniach zewnętrznych);
- komunikowanie badań dotyczących diaspor w językach badanych grup (w miarę możliwości).

Tak wyznaczone założenia komunikacji pozwolą zwiększyć generalną dostępność działalności WOK, co oznacza:

- skuteczniejsze wsparcie większej liczby podmiotów kultury, w tym szczególnie tych ze środowisk migranckich, które uznajemy za defaworyzowane;
- skuteczniejsze wsparcie środowisk artystycznych;
- poszerzenie współpracy akademickiej, zarówno z osobami studenckimi, jak i z kadrami.

Wśród planowanych rezultatów nowej strategii komunikacyjnej WOK wyjątkowe znaczenie ma dla nas zwiększenie skuteczności działań na rzecz społeczności migranckich oraz diasporycznych, które mieszkają w Warszawie. Zapewnienie dostępności językowej, a także prezentację badań dotyczących uczestnictwa grup migranckich w kulturze miasta postrzegamy jako sposób wzmocnienia głosu tych grup w kulturowo-społecznej przestrzeni Warszawy – i jako ważne zadanie dla nas jako instytucji.

Naszą dostępność dla grup defaworyzowanych rozumiemy dwojako: jako udostępnianie im (zwłaszcza środowiskom migranckim) naszych zasobów oraz jako prowadzenie badań, które uwidaczniają te grupy lub wzmacniają podmioty działające na ich rzecz.

Plan współpracy instytucji z innymi podmiotami

Współpraca jest sednem działalności Warszawskiego Obserwatorium Kultury. Badamy i prowadzimy działania z kadrami kultury, samorządem każdego szczebla, środowiskiem artystycznym oraz akademickim, bez względu na formułę prawną-organizacyjną – zatem współpracujemy z instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i sektorem prywatnym. Zapraszamy różnorodne podmioty do udziału w badaniach; organizujemy warsztaty i seminaria upowszechniające rekomendacje z badań; wspólnie pracujemy nad możliwościami amplifikacji dobrych praktyk lub wymiany doświadczeń w funkcjonowaniu badanych podmiotów.

Doprowadzamy również do spotkania nieoczywistych partnerów: siecujemy podmioty kultury oraz szkoły w naszych działaniach wokół edukacji kulturalnej, spotykamy placówki kultury oraz placówki edukacji pozaszkolnej, łączymy osoby z artystyczno-kulturalnych

środowisk diaspor, inicjujemy udział studentek i studentek w badaniach etnograficznych podmiotów kultury, organizujemy warsztaty dla różnych biur m.st. Warszawy – wspierając wspólną refleksję i dalszą współpracę.

Nasza wielowymiarowa działalność wpisuje się w cele strategii #Warszawa 2030 – badaniami wspieramy wizję aktywnych i sprawczych mieszkanki i mieszkańców, mających dostęp do różnorodnej oferty kulturalnej i ją współtworzący w Warszawie, będącej otwartym i inspirującym domem dla każdej osoby. W sposób szczególny wspieramy realizację dokumentu „Edukacja kulturalna w Warszawie”, badając edukację kulturalną w kontekstach zarysowanych w dokumencie.

Dostępność zajmuje ważne miejsce w naszych działaniach. Choć z przyczyn niezależnych nasza dostępność architektoniczna jest częściowa, dokładamy starań, żeby poszerzać pole dostępności językowej i kulturowej, a także dbać o wszelkie udogodnienia dla osób o specjalnych potrzebach. Jest to polityka, którą WOK będzie kontynuować.

Założenia dodatkowe

Warszawskie Obserwatorium Kultury to także **nanowoWOK**: instytucja, która pracuje z eksperymentem i sama jest eksperymentem. Poprzez naszą praktykę instytucjonalną szukamy odpowiedzi na pytania o nowy format instytucji kultury w mieście oraz o jej nową, realistyczną i adekwatną rolę.

Płaska struktura naszego zespołu, partycypacyjny charakter podejmowanych decyzji, niezwykle różnorodność osób tworzących WOK, wspólne wypracowywanie założeń programowych oraz dokumentów strategicznych (mapa etyki, polityka troski, misja i wizja instytucji) stanowią zarazem osiągnięcia i wyzwania w naszej codziennej pracy. To trudny proces. Problemy, z jakimi się mierzymy, urealniają proponowane przez nas rozwiązania, ponieważ testujemy je w praktyce.

Jednym z elementów tego instytucjonalnego eksperymentu był także proces tworzenia niniejszej koncepcji programowej: przebiegał z udziałem całego zespołu i w dialogu z nim. Dlatego w koncepcji używam konsekwentnie pierwszej osoby liczby mnogiej – wizja, którą proponuję, jest owocem zbiorowych procesów i inspiracji. W WOK postrzegam siebie jako pierwszą wśród równych, *prima inter pares* – inspiruję, nadaję kierunek,

tworzę ramy do współpracy, angażuję się w polifoniczną rozmowę z zespołem i czerpię zeń inspiracje do dalszej pracy.

WOK jest już znany z otwierania się na nowe formy językowe. Polszczyzna także doświadcza transformacji i choć pewnie wiele używanych obecnie form może na dłuższą metę nie zadowolić się w języku, szanując i promując wielogłos, stosujemy je wymiennie również w niniejszym tekście, zapraszając nasze publiczności do słuchania i mówienia Na Nowo.